

ежы і сваіх рыбацкіх прыладаў. Прыдумала ж міліцыя форму катаваньняў — „слонік“, калі *адгазьнік* надзяваюць на твар затрыманага і пераціскаюць кіслародную трубку.

Адгазьнік — адзін з элементаў экіпіроўкі вайскоўцаў. Каманда „газы“, пры якой кожны шараговец павінен адразу нацягнуць на сябе маску, гучала ў войску дзе заўгодна: у сталоўцы, у клубе і нават у прыбіральні.

Адліга

Натальля Ёлан

У XX стагодзьдзі рамантычныя адчуваньні, зьвязаныя з *адлігай* і яе спадарожнікамі — празрыстымі велізарнымі ледзякамі на стрэхах, капяжом і першым подыхам вясновага паветра — набываюць новы палітычны сэнс. Зьяўляецца палітычны тэрмін „адліга“, які зьвязалі са зьменамі ў савецкім грамадстве пасля сьмерці Сталіна, калі засталіся ў мінулым гучныя палітычныя справы, арышты і лягеры. Стала лягчэй дыхацца грамадзянам Саветскага Саюзу, дыхнула воляй.

Азярод

Вінцэсь Мудроў

Дзіўнае слова *азярод*. Гэтыя „а“ і „я“, і „о“ зьбегліся ў адно і цьвеляць слых, нараджаючы ў сьвядомасьці штосьці няўцямае, патаемнае, старажытнае. У гэтым слове чутны і царкоўнаславянскі „аз“, і протаславянскі „род“, і беларускае „азяро“. А ў сярэдзіне яго пусьціў карэньне пракаветны „яр“ — аснова жыцьцядайнасьці, сьвятла і жару. Менавіта з гэтага кораня паўсталі тры словы, на якіх трымаўся крывіцкі сьвет і мацаваўся крывіцкі дух — Ярыла, ярына і ярасьць.

А між тым *азярод* — гэта ня што іншае, як немудрагелістае прыстасаваньне з слупоў і жэрдак дзеля дасушваньня збажыны. Калісьці яны стаялі за кожнай хатай, і ўвосень іх танклявыя жэрдкі-рэбры гнуліся пад цяжарам снапоў. Цяпер жа *азярод* рэдка дзе ўбачыш, і сушыцца на ім не збажына, а ў лепшым выпадку канюшына. І наагул слова гэтае ўжо мала каму знаёмае з навачасных беларусаў.

І бог наш Ярыла мёртвы, і ярына, што пачала была прабівацца на ніве, здратаваная палкоўніцкім ботам, і, як збажына на *азяродах*, у душах нашых дасьпявае хмельная ярасьць.

Аквітызм

Уладзімер Конан

Аквітызм — ад лацінскіх словаў *aqua vitae*: „жывая вада“ або „вада жыцьця“ — „узвышэнскі“ кірунак у беларускай літаратуры 20-х гадоў гэтага стагодзьдзя. Ягоная назва ўтвораная ад унівэрсальнага архетыпу сусьветнае культуры — „жывой вады“.

Спачатку будучы тэарэтык „узвышэнства“ Адам Бабарэка ў лістападзе 1923 году прапанаваў самабытны назоў для літаратурнага кірунку „*vitaizm*“